

TER BESLUITVORMING

Nota actief openbaar
Ja

Onze referentie
2026-0000116797

Datum
10 maart 2026

Opgesteld door

Samengewerkt met
DenB

Bijlage(n)
4

Aan
Van

Min BZK
CZW

nota

Nota n.a.v. verslag wetsvoorstel bijstand in het
stembokje

Aanleiding

De vaste commissie voor Binnenlandse zaken heeft op 26 januari 2026 verslag uitgebracht over het wetsvoorstel bijstand in het stembokje (hierna: het wetsvoorstel).

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd akkoord te gaan met de nota naar aanleiding van het verslag en deze samen met de aanbiedingsbrief te ondertekenen.

Kern

- Dit wetsvoorstel maakt het mogelijk dat iedereen die daar behoefte aan heeft hulp in het stembokje kan krijgen door een hiertoe getraind stembureau lid.
- Op dit moment hebben kiezers met een fysieke beperking al recht op bijstand in het stembokje door een persoon naar keuze. Dit mag een stembureau lid zijn, maar bijvoorbeeld ook een familielid of kennis.
- Het wetsvoorstel verandert niets aan dit recht voor fysiek beperkten, maar regelt enkel dat alle andere kiezers, die op dit moment geen recht hebben op hulp in het stembokje, recht krijgen op hulp door een stembureau lid. Zij krijgen geen recht op bijstand door een persoon naar keuze, omdat dit een te grote inbreuk zou vormen op het stemgeheim en de stemvrijheid.

Toelichting

Krachtenveld

Belangenorganisaties hebben kritiek geuit op het feit dat er onderscheid wordt gemaakt tussen kiezers met een fysieke beperking en andere kiezers, waaronder personen met een (licht) verstandelijke beperking. Enerzijds willen belangenorganisaties voor personen met een beperking dat de regels voor alle kiezers met een beperking gelijk worden getrokken en dat ook kiezers met een verstandelijke beperking recht krijgen op hulp in het stembokje door een persoon naar keuze. Anderzijds stellen organisaties zoals Democracy Volunteers dat het een grote inbreuk vormt op het stemgeheim en de stemvrijheid wanneer iedereen een willekeurige persoon mee mag nemen in het stembokje. Gelet op het risico van *family voting*, het fenomeen waarbij gezinsleden druk uitoefenen om op een bepaalde partij of kandidaat te stemmen, pleiten zij juist voor strikte en gestandaardiseerde regels voor hulp in het stembokje.

Bij het opstellen van dit wetsvoorstel zijn alle belangen zorgvuldig afgewogen. Uiteindelijk is ervoor gekozen om niet één regime te hanteren voor alle kiezers maar om het bestaande onderscheid tussen kiezers met een fysieke beperking en andere kiezers te handhaven. Dit onderscheid bestaat al sinds in 1896, toen het recht op bijstand voor kiezers met een fysieke beperking werd geïntroduceerd in de wet. Het onderscheid tussen beide groepen wordt met dit wetsvoorstel juist verkleind doordat straks ook alle andere kiezers recht krijgen op hulp bij het uitbrengen van hun stem, weliswaar niet door een persoon naar keuze maar alleen door een stembureaulid. De zorgvuldige afweging van de belangen en fundamentele beginselen zoals het stemgeheim en de stemvrijheid, is uitgebreid toegelicht in de memorie van toelichting en de nota naar aanleiding van het verslag.

Onze referentie
2026-0000116797
Datum
10 maart 2026

Politieke context

Het is wenselijk om het wetsproces voortvarend te laten verlopen, zodat de nieuwe regels tijdig in werking kunnen treden voor de verkiezingen in maart 2027 (Provinciale Staten en Waterschappen). Gemeenten hebben hier voldoende voorbereidingstijd voor nodig. Dit wetsvoorstel vraagt immers van hen om extra onderwerpen mee te nemen in de training van stembureauleden.

U wordt gevraagd om in te zetten op het maken van afspraken voor een spoedige behandeling in beide Kamers.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Motivering

In de openbaar gemaakte versie van deze nota zijn alle persoonsgegevens van ambtenaren geanonimiseerd.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Nota n.a.v. verslag	Ter ondertekening en verzending
2	Aanbiedingsbrief	Ter ondertekening en verzending
3	Verslag TK	Ter informatie
4	Rapport Democracy Volunteers	Ter informatie
5	Brief Ieder(in)	Ter informatie
6	Brief VNG	Ter informatie